

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTOI SZALLAS:

Ó-vár. Vizi-utca, 231. szám, első em.

Megjelen a lap hetenkint kétszer, u. m. Vasárnap és Csütörtökön. Ara évenként 3 ft. o. é. Hirdetési ár: soronkint 7 kr, s minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

KIADÓ-HIVATAL:

Kőzeputca, STEIN J. könyvkereskedése.

(D) Szemle. A keresztények s muszlimok közt azon véjelenetek, melyeknek csak most szomorú példát adak a druzok s maroniták, megújultak a törökszerb földön. Azon erős izgatottság, mely most katastrofokban tört ki, tagadhatlanul külső hatásokból eredett, s e részben a hozzávetések különbözök; némelyek az oroszoknak, mások a románoknak sat. tulajdonítják az izgatást.

Nem oly tárgy ez, melyről mi csattanós cikkeket írhassunk, azonban — hogy úgy fejezzük ki magunkat — börtünkhez közelebb álló külföldi kérdés nincs ennél.

Nem csak azért, hogy az ott kitörő lázas állapot velünk szomszédos tartományokat lep meg, s nemcsak azért, hogy azon nemzetiségek egy egy polyp karja közvetlenül benő hazánkba, de azért legkivált, mert könnyen meglehet, hogy azon mozgalom előcsatározása azon pánszláv kérdésnek, mely néhány év előtt a Menesikoff kabátját oly híressé tette. E kérdés pedig soha sem lehet könnyesebb reánk nézve mint most, midőn kelet válság előtt áll, s a magyar királyság e téren történelme kezd feledésbe menni.

És pedig a magyar királynak nagyszerű feladata van a keleti válságban. Azon vár amott, melyben most a pasalikok uralkodnak, Nándor Fehérvárnak nevezetett egykoron, melynek kapuin nem egyszer vonultak be a kereszténység harczain diadalt nyert véres iobogóikkal bátor és hős elődeink. A szerbek, bolgárok évszázadokon át sirva hordák a törökök rabigáját, visszasovároga azon anyországához, hol jogot s szabadságot bírtak, de mely őket a kereszténység lágyasága s a német dynastiáknak a magyar korona feletti támadásai miatt megvédeni képtelen volt.

Jaj volt Magyarországnak, mely benn kétfelé szakadt, alakítván egy külön Erdélyt s külön Magyarországot, mely tusakodás miatt a török felíté felhődját Buda tornyaira, a német fegyvereseivel tölté meg Komárom, Kassa, Munkács sat. várakat, és Erdély mint kisdud fejedelemség őrzé a magyar uralkodást, de lapdakint hányatva szomszéd nagyhatalmak ők.

E tusakodás közt ráévült a muszliman hatalom Európára, s uralma alatt Szerb s Bolgárország és az oláh hercegségek elajásodva vagy kétségbeesve gyászos szolgásguk alatt mindinkább feledtek el azon viszonyt, mely őket egykor egy szabad és alkotmányos Magyarországhoz kötötte.

Midőn 1691 ben elvágte az addig különszakadt Erdély unioja a magyar királysággal végrehajtott, s a magyar korona e kiegészítő része az ayaországához csatolta erejét, s a közérősből tulszorítá a törököt a közvetlenebb magyar határokon, s a visszavitt területet az egyestült erő biztosította; egy új korszak kezdődhetett volna, a teljes visszaalakulás korszaka: de már ezkorok egy hajdan jelentéktelen hatalom óriás mérvben kezdé kinőni magát, magához ragadta a görög katolikuság főpapi méltóságát, s az ozman így alatt elbuktat népekkel, hol a végvigasza a vallásban áll, s a fanatizmus a vaksággal párosulva nem válogat többé a politikai formákban, sikertől kiterjeszteti hálóját, s évszázadok óta várja a rájáha a kozákat, hogy a muszliman rabszolgaságból felmentse, nem gondolva arra, hogy a török despotizmusnak ha van sinorja, de legalább nincsen Sibiériája, hogy orosz vagy török alattvalónak lenni egyaránt nemzeti megsemmisülés s szolgaság. Az orosz befolyás és agitatio volt az, mely e folyvást iznosuló hatalom irányában féltékenynyé vált Európát előtt szükségessé tette Törökország integritását, s ezen tartományokat egyzersmind a magyar koronához visszacsatoltatástól is évszázadokra s talán örökre eljettette.

Ujabb időkben, a mint a keleti válság közeledett, ama tartományok egy érettebb része, melyek hajdan királyi koronánk alá tartoztak, kezd visszavágyódní azon régi kapocsba, hol az alkotmányos érzés és civilizációjai bajlam versenyez az egykori hadidicsőséggel. Amde mástelől tagadhatlan, hogy a szlávok anyja tejjel, mézzel békén tartja emlőjét, hogy az egykor szétválasztott tartományokat e csábelédellel kebelére vonja, végre elnyelendő.

O nem idegen pártolni azon államokat, melyek a tulajdonképp nem szláv fajú aldunai népet a szláv népekkel összevonva egy Dacoromania ideiglenes praefekt és tribüni hatalmai által néhány évi álomba ringatandának, míg az északi farkas elcsenhetendi bölcsőjéből a csecsemőt.

Megadni a népek utópiáit, állítani tehetlen államokat, melyek egykor könnyen leigázhatók, ez a bódító zsarnokság programja, s e programm küzd keleten a mostani helyzet ellen, de a népekre nézve a valódi biztonság csak abban lehet, ha egykor tán a török hatalom romjain a török foglalás előtti történelmi jog érvényesítheti magát.

E jog a magyar királyi korona joga. De mennyiben bírhat ma már varázserővel a régi alkotmányos szabadság s hanczi dicsőség e symboluma? Birnök ma azt a kardot, azt a diplomatiát, melyet az európai kereszténység feje anynyiszor megáldott, s mely az európai nagy nemzetek rokonszenvét mindannyiszor kinyerni képes vala. Ma reménynyel nézhetnénk azon hatalom válsága felé, mely európai állását a magyar királyi korona romladékainak köszönhetette. Valamely korona jogai leginkább e korona közvetlen nemzetéhez forrvák, csak az érzí azon felmerülhető követelések fontosságát, melyek ennek régi jogain alapulvák, csak az lehet valódi hős a csatatéren így kérdésekért, s csak az bir eldöntő védokokkal küzdeni a diplomatia zöld asztalánál mert az ékesszólásra legképesebb akkor az ember, ha azon ügy, melyet véd, szívéhez, lelkéhez, nemzeti felsőbbisége és jo-

gai öntudatához forrott. De hol képviselheti szent koronája os jogait maga a magyar. Hol nyilatkozik világdöntő kérdés felett nyíltan és szabadon e nemzet közvéleménye? Igaz, a journalistikai tér a miénk, de e szózatot is csak második kézzől érti Európa, ám pedig mi magyarok egy török válság esetében történelmi jogunkat érezzük királyi koronánk régi tartományaihoz, s binni óhajtuk, hogy ki nemzeti sorsunkat kezére vette, azon kormány, midőn a válság elébe tekint, érezni fogja, hogy a nemzet mint a külföld irányában mi teendője van a magyar királynak?

Ez teszi fontossá e kérdésben Ausztria állását, melynek császári háza egyzersmind a magyar királyi korona jogait bírja.

Miloseh fia, Mihály herceg, magyar nőt tart, gr. Hunyadi leányt, s azt hiszik, hogy e viszonytól fogva a betegeskedő Miloseh halála után, a magyar királyság jogánál fogva tetemes befolyása kezdődik Ausztria császárnak a szerb ügyekre. Híresztelik már a lapok, hogy Ausztria előrelátással vesz katonai posítiót Belgrád irányában, a mit azonban nézetünk szerint tehet csupán katonai elővigyázatból, miután a szomszéd tartomány lázzadoz.

Mindenesetre úgy látszik, hogy a szlávok Mihály hercegtől nem orosz rokonszenveket várnak, de inkább azt, hogy Magyarország felé fog gravitálni, a midőn módja lehet benne; a mi annál fontosabb, mert egy a bolgárok mint a szerbek, sőt az aldunai románok intelligenciája is, egy török válság esetében, nagy hajlandóságot kezd mutatni azon történelmi kapcsolatokhoz, melyek egykor őket Árpád utódainak souverainitása alá helyezték.

Annál erősebben mozognak ottan az oroszok, s írják, hogy Szerbiában nyüzsg az orosz emissarius, írják, hogy Tulsából, Szulinából osztják titkon a fegyvert s tültényt, s fegyverzik fel a szerbeket a szent harcra.

Ez a pont az, főként most, hol Ausztriának s Oroszországnak érdeke tetemesen összefut, s hol a mostani szerb fejedelem s fiának nézetei is kétfelé szakadnak.

Nagy idők, nagy mozzanatok azok, melyek Európát sebesen sodorják a válság felé; sok eszély, megfontolás és igazságtétel szükséges oda, hogy a válság paroxizmusa nagyobb veszély nélkül vonuljon át e napok történelmén.

De csak két kézben van letéve; mi rá tudnánk erre mutatni. A megtörténtek egy részbeni elismerése mellett viszállítva, a mi a régiben hasznos és kíváncsi, még nincs eljátszva teljesen az alkalom arra nézve, hogy a világbeke biztosíthatassék! Még nincs; de ha az Aetna több postokon kezd kitörni, csak a nagy Isten fog uralkodhatni vilámain.

A közvetett adók. I. A pénzügyministerium közelebből egy közérdekű kimutatással lepte meg a közönséget, a közvetett adók statistikáját*) hozván az utolsó évekről. A munka a birodalmi tanács használatára készült ugyan, de közrehoesátával a nagy közönségnek is igen jó szolgálatot tesz. E kimutatásokban Ausztria közvetett adórendszerének egész története van 1847-től egész 1859-ig, és az államgazda valamint publicista igen gazdag tárgyat talál azokban az elmélkedésre.

A mindnyájunkat nagyon közelről érdeklő adatokból kivonatokat hozva, úgy hisszük igen korszerű szolgálatot teszünk olvasóinknak, s közleményeinkkel mintegy kiegészítjük az e lapok 65 számában hozott kimutatásokat; fő szempontul természetesen most is Erdélyt vesszük. Lásuk legelőbb is a bélyegadóit.

Erdély ez adót 1851-ig nem ismerte. Az örökös tartományokban 1675 óta némi változással megvolt.

A bélyegadó 18 O-ben (a magyar koronatarományokon kívül, csak 6 millió forintot jövedelmezett, de 9 év alatt megkésztéreződött, s tett 1859-ben 12.477.554 forinttiszta jövedelmet, miután a magyar tartományok is hozzájárultak. Ez összegből ez utóbbiakra 3 millió 588 ezer ft esik, a mi az egésznek több mint egy negyedét teszi. Ez azonban csak a tisztávédelem, a mint említük, mert az összes bevétel 12.878.515 fra megy.

Erdély ez adóhoz a következő arányban járult:

év	bevétele	kiadás	tiszta jövedelem
1851	192.804	12.586	180.218 forint
1852	190.062	15.629	174.433 "
1853	244.046	8.838	235.208 "
1854	266.808	11.843	254.964 "
1855	277.135	9.125	268.010 "
1856	308.210	8.697	299.513 "
1857	300.466	10.333	290.133 "
1858	315.847	10.886	304.961 "
1859	377.893	13.815	364.077 "

A bélyegköteles tárgyak különbözése szerint ez adó következőleg oszlik meg: 1. Bélyegjegyek. 2. Közvetlenül fizetett bélyegilleték. 3. 20 fon feljül menő illeték. 4. Kártyabélyeg. 5. Naptárbélyeg. 6. Hirlapbélyeg. 7. Hirdetési bélyeg. 8. Beiktatási illeték.

Lásuk már ezeket külön.

A jogtgyek, headványok, a birtok mozgalmi után eső bélyegilleték és százálek fejében szedett adó 1851 óta így módon emelkedett:

1851-b.	1854-b.	1857-b.
188.489 ft.	261.619 ft.	294.638 ft.
1852-b. 183.418 "	1855-b. 272.686 "	1858-b. 306.827 "
1853-b. 239.086 "	1856-b. 302.911 "	1859-b. 366.287 "

*) Die indirect Abgaben Österreichs in den Jahren 1847, dann 1850 bis 1860, Herausgegeben vom k. k. Finanzministerium, 1860.

Az emelkedés tehát ez adóra nézt 9 év alatt kicsi híján 95%-ot tesz nálunk, s az a sajátszerű, hogy a birodalom összességére nézt a gyarapodás alig 45%; a mi arra mutat, hogy az örökös tartományokban ez adó nem már a fejlődés oly fokán áll, hogy az emelkedés csak mérsékelt arányban történhetik.

A kártya-bélyeg tett:

év	Erdélyben.	Az egész birodalomban.
1851.	726 ft.	120.462 forintot.
1852.	1.750 "	158.480 "
1853.	972 "	177.835 "
1854.	82 "	176.874 "
1855.	242 "	197.174 "
1856.	35 "	207.094 "
1857.	23 "	224.840 "
1858.	— "	212.442 "
1859.	23 "	192.680 "

A kártyabélyeg az örökös tartományokban 1692 óta áll; 1850 ben a simított és nem simított kártyákra 10 és 5 pkros bélyeg lön behozva, a mely a papirgyártás előhaladása következtében gyakorlatiatlannak találván, 1857-ben 8 krajczárossá lön átváltoztatva, s jelenben az új értéket minden különbség nélkül 15 új krt tesz. A magyar tartományok e bélyegyet sem ismerték 1851-ig. Érdekes tudni, hogy 1859-ben 1.348.765 játék kártya került bélyeg alá, s hogy a lefolyt 9 év alatt a kártyagyárak évenként közép számban 1.422.000 játék kártyát szolgáltatottak a közönségnek.

A naptár-bélyeg is az 1850-ki patenssel lön behozva a magyar koronatarományokra; a birodalom más tartományai már 1721 óta ismerik. Minden darabtól 3 pkr, jelenleg 6 új krt tesz. A bevétel a lefolyt évek alatt eként változott:

év	Erdélyben.	Az egész birodalomban.
1851.	973 ft.	91.035 forint.
1852.	1886 "	110.493 "
1853.	1709 "	109.684 "
1854.	1645 "	112.614 "
1855.	770 "	121.791 "
1856.	1147 "	122.385 "
1857.	1274 "	117.893 "
1858.	1476 "	133.097 "
1859.	1105 "	120.340 "

Az adónak ez annyiban kevésbé indirekt ága, a mennyiben már a műveltség feltételezi, hogy a literatúrát mindenki legalább egy naptár beszerzésével gyámolítsa, kezükbe adja egyuttal a kulcsot a naptárkelendőség ismeretéhez; s e dátum a műveltségnek némi mérfoka lehet. Az előttnk fekvő kimutatások szerint a naptárak példány-száma 1851-től 1858-ig a birodalomban 45, a magyar koronatarományokban pedig 86%-kal szaporodott; 1859-ben esőkénés mutatkozik az előbbi évekhez képest. A 9 év közép-száma a birodalomra nézt 2 1/2 millió, a magyar koronatarományokra nézt 594.000 darab naptárt mutat; e szerint esnek minden 15-dik főre egy naptár az összes birodalomban, minden 21-kre a magyar tartományokban. Erdélyben legtöbb naptárt bélyegezték 1852-ben; t. i. 37.500 darabot; 1859-ben e szám 19.300-ra olvadt le, a mi azonban bizonyosan nem a naptárkelendőség csökkenésének a jele, mert annál több jött ide Pestről és Bécsből.

A hirlap-bélyeg mi csak 1858 óta ismerjük; az örökös tartományokban már 1789-ben be volt hozva s gyakorlatban is állt 1848-ig, a mikor a zavarok következtében egész 1858-ig felhagytak volt vele. E bélyeg a belföldön megjelenő s politikai tartalmu lapok példányszámától kezdethen 1 pkr tett; az új értékű pénz behozatalakor a belföldi lapokra minden különbség nélkül tartalmukra, a hivatalos és szaklapok kivételével, 1, illetőleg 2 új krra lön emelve. A külföldi lapok bélyegdíja 4 ujkrára volt határozva.

A hirlap-bélyeg után bejött:

év	Erdélyben.	a m. tartományokban.	a birodalomban.
1858.	2817 ft.	48.911 ft.	397.675 ft.
1859.	3545 "	63.997 "	500.568 "

Ugvane bélyeg után tudjuk, hogy 1859-ben a birodalomban 45.523.940 példány lap jött bélyeg alá, a hivatalos és szaklapok kivételével, a melybe azonban a postaegyleti lapok is bele vannak számítva. Ebből természetesen legtöbb esik Bécsre, t. i. szinte 29 millió; a magyar koronához tartozó országok e számhoz 6.817.990 példánnyal járultak; ebből Erdélyben 345.507 példányt bélyegezték. A külföldi lapok száma ez évben m. e. 148 ezerre ment, s alig tette egy harmadát azon mennyiségnek, a mely 1850-ben a birodalomba bejött. Általában a külföldről jövő lapok száma évről évre csökkenőben van. Érdekes volna tudni minő nyelven, hány példányban jelentek meg a belföldi lapok? de ehez a jelen kimutatások természetesen nem nyújtanak kulcsot.

A hirlapokba iktatott hirdetések után eső bélyegilletéket is 1851 óta fizeti a közönség, kezdetben minden beiktatásért 10 pkr, 1857 óta 15 pkr esett, jelenleg 30 új krt tesz.

A bevétel 1851-ben csak 35 ezer ft volt, jelenleg 105 ezerre megy. tehát éppen megháromszorozódott. Ehez Erdély 2441, az összes magyar tartományok 17.566 fital járultak 1859-ben. Erdélyben az ez illeték emelkedése 9 év alatt 6.80 1/2, a mi a hirdetések terjedésének, tehát az iparos szellem emelkedésének is jele.

A különhirdetések bélyege a terjedelem után különböz; jelenben 1 és 2 ujkr tesz. 1851-ben 68.700 ft,

1859-ben 73,001 ft volt ez illeték után a bevétel. Erdélyben 2275 ft-ot 4436 ft-ra emelkedett, tehát megkétszereződött; egészben véve azonban alig mutat 37% emelkedésre, miután a községek a hirdetésekre nézt leginkább a hirdelőket használja.

Gáman Zs.

(D) B. Eötvös utja Erdélyben. Ha a nemes báró utazása leírásának lapokban egy külön címet adunk, az nemcsak azon tiszteletnek jele, melyet a nemzetünknek egyik legnagyobb államférfiáért, mint általában magyarok viseltünk, de kifejezés is egy közvetlenebb tiszteletnek, mely a Királyhágón inneni hazafiak szívét a nemes báró irányában eltölti. Ha az ő általános érdemeinek fényére közöttünk speciális szempontjainkból is látjuk azon érdemek sugarait, melyek végeredményeiben az ő összes érdemeivel összehatnak; azt a nemes báró melyebb politikai belátásának tulajdoníthatni, és igen jelleme szilárdságának, melytől azon meggyőződés, mire egykor egy ország élén állva esküt tett, a viszonyok egy részének változtatására is el nem szakadt. A nemes báró személye képviseli most a Királyhágóntul Magyarországról azon politikát, mely a nemzet közvetlen egységének érzetéből veszi táplálékát, s lelünk csatlakozásával s hazánk teljes meggyőződésével összhangzásban áll. Ezen irányt nyitott és határozottan fejezte ki a Muzseumegylet alakító gyűlésén. Mint diplomata, történész és államtudós érzi és tudja, hogy mi Erdély Magyarországra nézve, s hogy egykor Tühatot nem a pusztá hódításvágy hozta Erdélybe, de igen azon stratégiai tekintetek, melyeknél fogva a honalakitó bajnokok belátták, hogy Pannónia rónájának kulcsa Erdély!

Habár az olygarchia és nemzet közti egykori pártcsaták s bennök a viszályok átká, melylyel az Urának tetszett egykor nemzetünknek látogatni, párszázados pártcsatákat idézett fel nemzetünk kebelébe, s ez idő alatt a magyar királyi korona e tartománya, melyet mi közvetlenül lakunk, addigi tartományi állásából országos önállást vívott ki, de a nemzet szíve soha ketté nem szakadt. Bocskai, Bethlen és Rákóczi hadjáratai szerencsés Erdély hadműtani előnyeinek kívül azon nemzeti összefogódásban lelte főalapját, mely a pártviszály által erőszakolt új államalakulások soha sem mondhatta bennsőleg magának.

Amaz századok hosszú küharca alatt mint égető seblankasztotta a nemzetet szétzakadt helyzete, mely helyzetet itt a nemzeti önállás vágya, ott az olygarchia magatartása tartott fenn nagy időig, a viszály martalékaul ejtve el szent koronánktól az aldunai tartományokat s a magyar végvidékek legnagyobb részét. Végre lehallott Budavár ormairól a felhold, s a muzulmán erő hódítványainak egy részébe visszanyomtatva, a magyar királyi korona e részének egyesülése az anyaországgal megtörtént. Egyek lettünk azon autonómikus tartományterületi szerkezet értelmében, mely a magyar korona ösztézményein alapult; a különszakadás viszonylagosai a legőskekoribb szerkezeten annyi consolidálódó változást idézvének elé, hogy akkor már az erdélyi három jogosult nemzeti terület szorosabb uniója végre volt hajtva. Egy lépés volt ez azon politikai fejlődés felé, melynek mult évtizedi képviselői közt állott B. Eötvös. A közvetlenebb egyesülés eszméje szükségességének belátása vezérelte a bárót kérdésen kívül a centralisatio eszméjére, de melyet csak is nemzeti irányba vett, s nem jól különböztet az, ki e publicistának két évtized alatti nézetei közt a különválasztó alapokat be nem látta. Mert a politikai igazságok s meggyőződések mindig bizonyos kiindulási ponthoz kötvék, mely pontokat az határozza meg: minő viszonyok között áll azon ország vagy nemzet, melynek érdekével szívünk s egész létünk összeforrott. A nemzeti életigazságai és a cosmopolitikus igazságok között tagadhatlan különbségek vannak.

Mi értjük s ha lehetne élelénk tudnók körvonalozni azon irányt, melyet B. Eötvös irataiban felismerünk, s melyeknél fogva őt az ő legitimítás alapján sejtett célszerű és ugy állam mint hadtani szempontokat számbavevő haladás embereinek tekintve, szívünkhez őt igen közel érezzük.

Volt eset nem régen, midőn az itteni nemzeti színházra egy aláírás ívet egy vagyonos egyéniség a köznevezet fővárosában e fitymálással dobott följére „mit érdekel engem Erdély?” Ez ur nem lehetett sem államtudós, sem katona, mint államtudós tudhatta volna, hogy Erdély bányászata annyit hajt, mint az összes osztrák birodalom, s mint katona igen, hogy Erdély birtoka nélkül egy competens erő ellenében Magyarországot egy évig sem lehetne fönttartani, s hogy stratégiailag a Királyhágón túli rész „nem érdekl” az innenit, ha bár örökre és elválaszthatlanul nemzetileg B. Eötvös s most hála az égnek az egész Magyarországnak nem tartozik többé ez iskolához, ehez, mely miatt sirathatja a két ország a Zápolyák korán innen viszonylagosait s megaláztatását.

Üdvözljük báró Eötvös bérceink között, vigye magával szeretetünket s tartsa meg szívében annak viszhangjait.

Az ezen évtized történelmében egyik legfényesebb emlékeztető alkalommal Beszterczén szorított kezét a báró legbensőbb elvárásával gróf Mikóval. Itt üdvözlötte ő nagyméltósága, a nagyszerű testvériesülés nimbusza közt, e bércezes terület kedves vendégét, most városunkból újból eltávozott, hogy Debona a classicus köszirtján nyujthassa a haza távozó államférfinak bucsújaját ön maga és Erdély nevében, melynek legértékesebb s legkomolyabb közvéleménye ez évtizedben gr. Mikó cselekvő pályája körül ösztönösül.

A besztercezi tudományos ünnep után, a mint lapjaink hozták, B. Eötvös id. gróf Teleki Domokos ur vengérszeretettel élvezte a hazafi tulajdonosai által emlékeztetéssel tett Gernyezségen. Innen e hó 18-ikán délelőtt érkezett Váshelyre egészen váratlanul, s hogy azon ünnepélyes napon, mely Császár Ő Felsége születésnapjának tiszteletére volt szentelve, — ovatiók tárgya ne lehessen, az ottani rózsa-utcán be kerülve, a „hajós köz”-ön kiérkezett az arany kereszt vendéglőbe. Mind a mellett a derék székhely város lakói észrevették őt, s nagy közönség és a czéhok zászlóikkal jelentek meg tiszteletére. Innen csakhamar eljutott a szomszédos szent Benedek helységbe, hol a hazafiak érdeke gróf Toldalagi Mihály fogadta ismert magyar vengérszeretettel 40 teritékű asztalánál, melyben a vidéki nemesség szép része osztozott. Innen másnap Bonyhár gróf Bethlen Farkas kastélyába rándultak, honnan, a mint tudjuk, a lelkes gróf elkísérte vendégét székhelyi útjára. További útjáról egy hozzáánk küldött levél következő részletet hozza:

Segesvár, aug. 20-ik 1860. — Mivel, a mint látom, önnek

e vidékről nincs rendes levelezője, fogadja el tőlem e rövid közlést.*)

A mint ön olvasóival tudatta, jelenleg B. Eötvös fiavalegy körutat tesz honunkban, én ezen utazásnak azon szakáról kívánom őt ennélen tudósítani, melyet magam is kísérelt közt töltöttem. Aug. 19-dikén reggel Bonyháról indulva és útját Megyes felé véve, mintegy 4 órákor délután érkezett meg Erzsébetvárosba több kocsi és lovasok kíséretében, ugyanis az Erzsébetvárosi lelkes polgárság megtudva, hogy városokon utazik keresztül, több kocsiában, magyarba öltözött fiatalok lovas kíséretével, Sárosig eleibe mentek volt; megérkezésekor harsány éljenekkel fogadtak, és mintegy félórát mulatás után, — mely idő alatt a régi Apafi kastélyt, jelenlegi városházát, és a két szép örmény templomot vette szemügyre, — az előbb leírt kocsik és lovasok a Szentlászlói fogadóig kísérték el, hol a lelkes Erzsébetvárosiakól búcsútvevő, estvére Keresdre jöttünk; itt a régi kastélyt, mondhatni várát — mely a 14-dik század körül épült, és már arról is nevezetes, hogy itt volt honunkban a legelső nyomda, — megtekintvén, másnap reggel Almakerékre mentünk, az apafi monumentumot és a szász templomot — melynek belfalán és oltárlapján régi byzanti festékek láthatók — megnézendők: és egy járást egy honi ünnepet ünnepeleltünk, mert éppen aug. 20-ka lévén, az ottani kicsi katholicus kápolnában, melyzsfölöség telve volt, a szt. István-emléke tiszteletére egy énekes misét hallgattunk, mely alkalommal az ott éppen történetesen jelen volt fiatal lelkes, és a helybeli csinos hangu kántor szép hangjai, annyival inkább meghatóttak, mivel eszünkbe jutott, hogy az első magyar király emlékét, az utolsó erdélyi választott fejedelem volt birtokában, ünnepeleltük meg.

Innét utunkat, a szent-László völgyön ki Segesvár felé, folytattuk, azonban a mint az almakeréki határszélre érkezünk, egy oly örömetjes meglepetés ért, melytől leirni bajos. Ugyanis a szomszéd-Szentlászlói szász helység derék polgárai megtudva jövetelünket, a helybeli jegyző vezetés alatt egy több esztű polgárokból álló küldöttséget küldött ki a báró Eötvös üdvözlésére, és az irt jegyző ur, ki már több évek óta működik a honi helyemtermesztés előmozdítása ügyében, egy rövid, de igen csinos beszéddel üdvözölte őt méltóságát, és miután az igen szívélyes elfogadó felelet után beértünk volna Szentlászlóra, ott egy több lelkes segesvári polgárokból álló küldöttség fogadott, mely országos ügyvéd Bakon József ur vezérlete alatt üdvözölte a város részéről ünnepelelt utazónkat, ki ezen elfogadás iránti különös örömet fejezvé ki, valóságos diadalmenettel, 17 kocsi kíséretében folytattuk Segesvárra utunkat, hol a gymnasiumot és kis muzeumot megtekintve, egy lelkes pohárköszöntésekkel fűszerezett ebéd után B. Eötvös több tiszteletű kíséretében délután 5 órákor útját Sz. Keresztr felé folytatta. B. G.

Más édes hazánkfölött vett levél folytatolag ekép értesít. B. Eötvöst nemcsak a magyarok, de szász rokonaink is hazafiak kegyelettel üdvözlik utjában. E hó 19-én szerencsésen a legkedvesre B. Eötvös elébe menni, onnan délután mentünk Erzsébetvárosban át Keresdre. A nemcsak érzelmében, de tettleg magyar Erzsébetvárosiak részvétét leirnom felesleges. Keresdről 20-an mentünk Almakerékre a híres Apafiemlék, pinche és szász egyház megtekintése végett, honnan Segesvár felé indulunk. Utunk egy nagy szabad szász falun vitt át, Szent-Lászlón, melynek előjárósága a helység határszélén fogadott. A helység jegyzője, egyszerű falusi polgár, érdekes s szép felfogású beszédet tartva német anyanyelvén, melynek ugy eredeti szövegét mint hű fordítását ide mellékelve küldöm, s mely így következik:

„Méltóságos báró ur! Értésünkre esett, hogy méltóságod ma, ezen az összes kereszténységre, különösen a magyar nemzetre nézve nevezetes napon, t. i. legnagyobb királyuk szt. István emlékeztetés ünnepnapján átutaztatban a mi helységünk Sz. Lászlót is érinteni fogja; ennél fogva mi, mint ezen helységnek képviselői, bátorkodunk méltóságodat, mint a velünk testvér magyar nemzet legnagyobb fiát, határunk szélén fogadni és üdvözölni. Midőn mi méltóságodnak hátartalan tiszteletünket és szeretetünket nyilvánítjuk, üdvözljük egyszersmind méltóságodban a szabadság és haladás emberét, éljen a két testvér Magyar és Erdélyország összes népei között az egyetértés; éljenek az ezen egyetértés alapítói és elősegítői; — éljen a lovasi nagylelkű magyar nemesség, mely soha sem volt arraigen büszke, hogy szerény polgári erőnyeket is mindig illendőleg ne méltányolt volna. Eljen!”

Szent-Lászlón várt a m. e. 40 tagból álló segesvári község küldöttsége a román eszperessel együtt.

Zilah, aug. 21. 1860. — Tegnap zajos napunk volt; szt. István első királyunknak s a magyar alkotmányának nyolczszázados ünnepét ültük. Reggel nagyszámú tömeg ment a romai kath. templomba, hol a szokott ünnepélyes szertartás után egész tömeg a tágas timárszimbé vonult; itt a férfiak a felállított szinpadra menvén a „Szózatot” kezdték énekelni, mit hathatós helyeinen helyeslők és zaj szakított meg. Ennek vezérvétele harsány „Éljen a haza”, „Éljen a magyar” stb. felkiáltás hallott, s rá kezdtek a „Hymnust”, melyet hasonlóképp lelkes kiáltások szakítottak felbe s rekesztettek be. Most a város első ev. refor. papját F. I. urat a nép a szinpadra állta. Ő rögtönzött beszédjével nagy lelkesülést idézett elő, s többször szünni nem akoró „éljen” kiáltással szakítottatott félbe. A mint F. elvégezte beszédjét, a mind jobban lelkesülő nép kivonult az utcára, hol a nagyszámú bémeférővel egyesült. Itt a cigányokat hívták, hogy a Rákóczi huzatva mehesseken végig az utcán, de ezek az előjáróságtól nekik adott tiltást vetvén ellen kijöni vonakodtak, mire a nép, a város és vidék összes értelmisége, az egész díszes hölgyvilág ismét a Szózatot énekelve, levett kalappal vonult végig az utcán fel a piaczig, közébközbe lelkes „Éljen” kiáltást hangoztatván, „az alkotmány”-ra, „nemzetiség”-re és másokra, kiken a magyar ember szíve, lelke csung. Ekkép jöttek a casino elibe, hol az előbbieket megújta nagy lelkesedés között a nép haza távozott. Ekkor 12 óra lehetett. Délután 2 órára egy 130 teritékű ebéd volt rendezve, melyre a cs. hivatalok főnökei is megválasztották hiva, kik azonban nem jelentek meg. A köszöntések D. L. kezdette meg, köszönetet mondván F. I. urnak a délelőtt tartott köztetszettel fogadott beszédjéért. Azután M. S. ur az egyetértésért ártított poharat, B. J. ur a szt. István koronáját viselő fejedelemeknek kívánt boldogságot. Beszéde nagy hatást idézett elő. D. L. a fiatalaságról stb. stb. ürtettek poharat.

*) Köszönetünk érte.

Szék.

Az ebéd végeztével egész gyülekezet a közel levő Kukuk-mál nevű szőlőhegyre ment ki. Hol folytak a köszöntések s hol a várteki derék román pap is jelen lévén, saját nemzeti nyelvén meleg szavakkal beszélt a két nemzet közti egyetértésért. Beszédére L. G. ur tüzes, hazafias magyar beszéddel felelt.

10 óra lehetett, midőn innen is haza kerültek az emberek. Azonban egész éjen át jóforma lelkesült tömeg mozgott a piacon. D. L.

Bethlen, aug. 21. — Tisztelt szerkesztő ur! A hanyag stylizálásért bocsánat, ugy sem nyomda alá küldöm, csak ugy a hogy lehetett, s a hogy időm engedte, tudatni kívántam a valóban nem jelentéktelen eseményt. A napi rovatban megemlítni legalább jó lesz. Szeretném azokat az augsburgi pápaszemés doctorokat behozni ide hogy saját — akarám mondani kolcsónvett szemökkel lássák, mit csinál a „barbar nép”, — melynek szerentők fogalma sincs a „culturáról” hazáról, nemzetiségéről stb., mit ők oly pöffeszkedő lenézésel szeretnének elhitetni a világgal. Vasárnap este (aug. 19-én) a kis Bethlen is megmutatta, hogy csakugyan van fogalma a kegyeletéről. Hazáról stb. (Erre pedig aligha az augsburgiek tanították) Szt. István legelső törvényes megkoronázott magyar királyunk névnapját ünnepelelt meg, még pedig mondhatom igen szépen. Az ünnepély gróf Bethlen Ferencz ur palotájára előtt vette kezdetét mely fényesen ki volt világítva; az áltányról egy nagy koszoru csüngött le, a palota főbejáró üveg ajtója gyönyörűn kirakva virágcserepekkel, miknek hátamegett festőien néztek ki a lobogó mécses, s mi még szebb volt: az üvegek veres, fehér és zöld színűek voltak, s ugy a fény is nemzeti. 8 órákor a helybeli zenészek a Rákóczi indulóval jöttek be az udvarra szép számú tömegtől kísérv. A palota előtt a zene alhallgatott, s egy hatalmas „éljen a magyar” dörögött az ajkakon. Innen aztán egy néhány magyar nótá elhuzása után kiindultak, s egyenesen fel a román eszperhez mentek, természetesen a Rákóczi mellett, de már ekkorra ugyancsak kinötte magát a tömeg! s az ablakokba egyszerre a nélkül, hogy mondta volna valaki mindegyikre tettek ki a gyertyákat. Román testvéreink is csatlakoztak eleinte bámulni, de később a magyarok lelkesedése által ők is elragadtatva egy szívvél lélekkel éltették a magyart velünk, s mi viszont a románokat. Az eszperes urhoz érve románadalokat huztak a zenészek; s miután ez elhallgatott, M. ur beszélt románnyelven, a többek közt mondá: „egy töviset ütöttek szívünkbe, a gyűlölet tövisét. Ezt ki kell tépni, nekünk egymást gyűlölni nem szabad. A közlebbi évek különösen arra valók voltak, hogy ilyesminek gondolatját is tépjük ki lelkünkéből. A románoknak a magyarokkal testvéreileg kell élni, ez az egy — s nem az ámitgatásokra való hallgatás — a legbiztosabb út, hogy alárendelt helyzetükből kiemelkedjenek. A magyarok nem ellenzik, sőt örülni fognak ha a kor szellemét felfogva ők is haladni fognak azon czél felé, hol boldogság vár rájuk, s a világosságot nem megoltni de terjeszteni igyeksznek.” — A ki ezeket mondá, saját maga bevallá, hogy ő is román. Oskolájuk előtt is megállottak s megjeleneztek testvéreink, szívöl kívánva, hogy gyarapodjanak fejlődjenek a szellemben. Innen helybeli ev. ref. lelkes Cs. J. urhoz mentek, szökön üdvözlő beszédet azon jó kívánsággal végezte hogy: vesszenek kik a nép szemére fatyolt akarnak huzni — azért kérte a lelkes urat hogy imadkozók édes hazánkért — s hogy ne vitessenek többé kísértetbe a népek — de — stb. A lelkes ur feleletül röviden de lelkesen elmondá: hogy ki volt az a szent István? S hogy nemcsak vallási, de polgári társadalmi tekintetben is, mily nagy érdemei voltak! Kerjük tehát a mindenható, hogy azon koronának (melyet ő tett legelőször fejére) szent és sérthetlen jogai visszaálljanak, ezt pedig elérni csak az egy s egy, egymásiránti bizalom s szeretet által várhatjuk. A tisztelt lelkes ur szavai hosszas éljenzés követte. Végre gr. Bethlen K. s innen gr. Bethlen Pálnóhoz mentek, s azután a Rákóczi mellett csendeseu haza ment mindenki azon hittel szívében, hogy boldogabb napokra viradunk, kell hogy viradjunk.

Látni kellett azokat a jó embereket, örömkben, lelkesedésükben csaknem sirtak. A beszédeket levett kalappal hallgatók mind. Ne mondjátok, hogy e népeknek nincs fogalma a hazáról, hogy ez nem tudlelkésdés, ha mindjárt daróc, meg bocsorban jár is. Tudja ez jól, hogy kiket? mit? miért? s hogyan kell szeretni! Habár öntudattal él szívében egy érzélem, melynek hogy lángra lobbajjon egy szikra kell csak. Ne oltások el a faklyát, melylyel haladni akar, s nézzétek meg mire lesz képes az a darócós polgár! Engedjétek a napot szabadon élveznie, ne féltétek doktor urak, nem árt meg azoknak, nem vakulnak meg tőle, nem ok nélkül mondják s azoknak, bátran szembe nézzen a nappal, — de még veletek is Ide, ide doktor urak, tanítástok meg civilizálni — hogy kell a magyar akademia palotájára néhány hó alatt 600,000 pfirt adni, hogy kell tisztelni egy Kazinczi, Széchenyi, Berzsenyi, Kisfaludi stb. stb. emléket, tanításokat meg hogyan kell a megaláztatás idejében is valakinek elveit is hivnek maradni. Adjátok lecskét, hogy milyen barbarok vagyunk mi, azt a nyers magyarnyelvet még most sem felejtük el. ... Csak hirdessetek hogy mi bizon most is olyanok vagyunk, mint midőn bejöttünk ide. Szeretjük a napvilágot. ... Hiába na! M. S.

Ujdonságok.

A muzeum-egylet tudományos ülést tartott e hó 25-én gróf Mikó Imre ő nmlga elnökele alatt, a helybeli tanácssteremben. Az ülés tárgya Vass József kegyesrendi tanító és magyar akademiai tag egy felolvassása volt, melyben magyarazó ismertetést, s illelőleg fordítását hozta egy kiadatlán kéziratrak, ezen cím alatt: „Descriptio civitatis Claudiopolis” sat. per deputat ad hocce negotium civitatis, amp. dnos. Paulum Pater Stefanum Pataki, Seniore Paulum Gyergyai Senatores, et Georgium Füzéri juratum civitatis notarium. Anno dni 1734 de 23 Jun. Az értekezés tárgyát a czim eléggé mutatja. Magának az értekezésnek címje: Emléklapok Kolozsvár előkorából. Felolvásó maga a közkdvesség Vass ur volt, kit jól esett a városunkból régóta eltávozott, ha csak mint vendéget is körünkben látni, azon úgy melletti buzgalma körül, melynek újabb megjelentésére ő maga is egykor néhány év előtt a saját útján közzehatott. Értekezéséről részletes is-

meretést lapunk szűk tere miatt nem adhatunk. Befejezve ez értekezést egy indítványt tett, kiemelte, hogy a nemzetek megnyírt szokták tisztelni és innepelni nagy honfiaiakat, s mily szerencsés Kolozsvár, hogy nemcsak a magyar nemzet legnagyobb fia, de Európa egyik legfényesebb nevű uralkodója, a harcban nagy s kiváltságos nem kisebb Hunyadi Mátyás a város falai közt született, a ház ma is fennáll ódon falával, hol nőtt a nagy férfi bölcsője. „Az én indítványom — szól az indítványozó — legegyszerűbben egy „Mátyás innep“ Évkönyveink egyhangulag Kolozsvárra az Óvárba a mai transportházba 1443. márc. 27-re teszik. Mátyás király születési helyét s idejét. Hanyagnak jutott e honban eszébe a négyszázados emlékünnap megtartása ezelőtt 17 évvel? Ily módon tünnek el a hon számos nagy szellemi a nemzeti kegyelet oltáráról. Ennek gátot kell vetni. Azért szerényen indítványozom: tartson e nemes város vagy legalább három tanintézetének ifjúsága minden évben márc. 27-én hajnali 3 órakor, a tanácsbázi térről zenekísérettel mellett faklyasmenetet az óvári transportház terére, hol egy alkalomszerű költemény vagy általaiban a dicső Hunyadi haz fenikora vonatkozó rövid dicsbeszéd elszavalása után elzengedeztetvén a két magyar néphymnusz, azon rendben történnek a visszavonulás a tanácsbáz terére, a mint az elindulás történt, s kioltatván a faklyák, a nép a hajnali csendben szétoszlanék. Ezen lelkes és szép indítvány körvalaiban általános tetszésre talált. Vajha az ne maradjon kiáltó szó a pusztában; a mihez méltó reményünk lehet, miután nemzetünk jelenét és múltját naponta mind öntudatosabban érezi s ismeri. Nagy embereinek s multjának dicsőítésében önmagát dicsőíti mindig az utónemzedék.

— Az enyedi vízkárosultak részére hozzánk beküldött s lapunk közelebbi (60-dik) számában az adakozók névsorával közreadott adakozási összeget 135 forintra kiegészítve, e hó 27-én postára felvittek a n. enyedi cs. k. megye főnökséghez czimezve.

— A postáról olykor egy egy száma küldetik hozzánk a Theaterzeitungnak ily címmel: „Lobl. R. d. Kolovany Szerhasi Kolovany“, melyet egy régiségbuvár úgy fejt meg: „Kolozsvári Színházi Közlöny.“

— A sétatéről a Széchenyitér felé vonuló utcát városunkban e hó 24-én kezdték alá szállítani, hogy a Széchenyi térről egy vonalban álljon. A színházi utca megnyitása is, mely már el van határozva, ohajtando ha mielőbb végre lesz hajtva.

— Gebbel Károly, volt kormányzó és nyugalmazott helytartószá tanácsos f. hó 22-dikén 66 éves korában N. Szébenben meghalt. Beke poraira!

— A „Fortschritt“ aug. 25-kei száma írja: „A birodalmi tanács huszonegyes bizottságának tegnap volt végtanácskozása. Az összes bizottsági jelentések kinyomatása alkalmával beletelik egy hét, így tehát a teljes ülések valószínűleg szeptemberben kezdődnek. Tudva van már, hogy a pénzügyi munkán kívül a bizottság politikai véleményezéseket is tett és többsége Szécsen grófnak bizonyos javaslatához járult, melylyel a teljes ülésben Clam-Martinicz gróf előállni, míg a kisebbség javaslatát dr. Strasser fogja előadni. A közönség ezután szintoly teljes fog kapni hírt a tanácskozásokról, a mint a „Wiener Zig.“ a régebbi vitaközléseket tette közhírré, a közvélemény közönyének pedig bizonyosan szabad lesz akár az egyik, akár a másik irány mellett vagy ellen sikra szállani.

— K. Fejérvárról írják nekünk: Károly Fejérvár városa polgárai szent István király napját ünneppé szentelték, és pedig nem csupán egyházi, nem csupán magyar nemzeti, de országos ünneppé. Szívmelő öröm volt látni, hogy a szász és román értelmesebb résztvevők azon emelkedett vallásos buzgalomban, melylyel a magyarok, a honszerető Árpád unokájának, az ősi intézmények alkotójának, a kereszténység egyik legbuzgóbb apostolának emlékünneppét egyháziilag megszentelték, és szívmelő öröm volt tapasztalni, hogy szent István napja, ezen nyolcz százados történetének nyitott könyve, azon iránytűt adott fel a K. Fejérvár lakó több honi nemzetek fiaira, miként egymást nemzeti érdekeik kifejezésében, biztosításában közös erővel és igyekezetük segítségével. E jó iránynak záloga volt egy barátságos ebéd 70-80 teríték, melynek lelkes toaistjai mellett tárt karokkal ölelkezett magyar, román és szász. Nekünk e vidéken sok megírni és sok feledni való volt; mi megírattuk és szent István napján elfeledtük; elfeledtük azon örömben, mi azon hitünkkel költ, hogy a barátságos ebéd első toaistja, melyben meggyőző s szép szavakkal emeltetett ki, hogy e hont lakó nemzetek testvérsége és egy irányú törekvése épp oly érdekében van a magos trónnak, mint az alatta hív nemzeteknek testvérsége; és egy lesz szíve, lelke és akarata a magyar, román és szász nemzetnek. Sajnáljuk, ha valaki, indolens elvonulással, megfosztotta magát e nap szép örömeitől.

Marosi.

— Megjelent a sok alaposággal szerkesztett „Kecskeméti protestans közöny“ V-ik füzet. Tárgyai: János evangélista élete stb. Tóth J. Mit tesz a Krisztus predikálni. Kis P. Az evang. egyházi szolgálat, Papp K. Egyház és iskola. Kerkapoly K. Neveléstani tanulmányok, Jancsó A. Könyvismeret. Hollósi, Okirat. Tarca. Kazinczy emlékezete Szász Károlytól stb. E vállaalatra aláírás hirdettetik, az első füzet (összesen 6 lesz) május hóban indul meg. Az egész évi folyam ára 3 új forint, mely összeg az első füzet vételkor lesz beküldendő Kecskemétre Sziládi Károly kiadó tulajdonoshoz. — Továbbá megjelent „A magyar nyelv gyakorlati tanfolyama“, írta Kempen Győző, első kötet, Szegeden 1860. ára 40 kr. Ugyancsak most jelent meg „A Bakony, terményrajzi és régészeti vázlat“, írta Dr. Römer Floris. Honisme szempontról igen érdekes dolgokat, s elbeszélő modora által egyszersmind kellemes olvasmányul szolgál, ára 1 fr 25 kr. — Megjelent szintén „Protestans új zsinati törvények, a legközelebbi zsinatra megvitatási mintául“ cím alatt Blazi Lajostól, egy kötet munka, melynek tartalmát ezime magyarra s melynek mint kórkedésnek a protestans pápás s vallásos eljárás előtt álló érdeke lehet. Ára 1 fr.

— Még az „O. D. P.“ is mely eléggé buzog Ausztria érdekei mellett, s szinte félhivatalos lap vala, egy belügyekre vonatkozó cikke miatt e hó 21-én lefoglaltatott. Hasonló sorsban részesült 23-án a „Wanderer“, s ugyan akkor a „N. Nach-

richten“. A „Volksfreund“ szintén lefoglaltatott 22-én. Ebből az látszik hogy vagy a sajtó felett sokkal szorosabban örködnek, vagy a lapok sokkal tovább mennek mint a hogy meg van engedve.

— A Wanderer írja: egy Pestről nyugotfelé utazó a rákos-palotai vasúti állomáson, a mely a pesti rendőrség hatáskörén kívül esik, bizonyos gyülekezet által oly hangokon üdvözöltet, a melyeket közönséges nyelven macskazének neveznek. Nem mindenkinél sikerül, — jegyzi meg a Wanderer — éppen nem mindenkinél sikerül működési köréből cum dignitate észrevételül vonulni vissza.

— A Pesti Hírnök aug. 22-ről írja: „A császárfürdő tegnap dalidója az által vált főleg érdekessé, hogy ott dr. Brockhaus Ede, a jó nevű „Deutsche Allgemeine Zeitung“ szerkesztője, s e szerint az augsburgi német elvszerinti antagonista is jelen volt, ki főleg szent István ünnepe végett rándult ki hazánkba. A derék híres szerkesztő a legszivesebb figyelemmel árasztatott el, s helyesen, mert az ő lapjában Magyarország iránt mindig lovagiasággal s méltanyossággal találkoztunk. Áldomásában Brockhaus ur a magyar és német népfajok közös érdekeire és szíves barátságára üritett poharat, s felköszöntést ezernyi éljen viszhangoztatta.

— Kősmárkon aug. 13-dikán a „Wr.“ levelezője szerint a gazdasági érdekek előmozdítása végett tanácskozándó egy magánügyben több egyén az érdelemiségből összegyűlt, s igen békésen vitakozott egy beadvány szerkesztéséről, a melyben legfelsőbb engedélyt kérnének egy szépséges gazdaságiügylet felállítására. Bár e gyűlésnek tisztán magánjellege volt, a megyei hatóságnak mégis bejelentették, s e betiltatva. Mindamellett a tanácskozást megtartották. Miután a jelenvaltak közül többen megbizáltak az ügy ideiglenes vezetésével, egy megyei biztos jelent meg, a ki a gyűlést törvénytelennek és felfoszlottnak nyilatkoztatta. A tagok protestáltak, hogy a hivatal nem tilthat be magánjellemű gyülekezetet, s vonakodtak eltávozni, mire a hivatalnok zsandárokat hívott, s a helységet erővel hagyatta el, előbb minden személyt felartóztatva nevének folygyzése végett.

— Pesten északi fény volt látható aug. 9-dikén. A kik este féltíz órakor az utcán jártak, jól kivehettek. Mondják, hogy a láthatár széles íve sötét színben lángett, melynek alján tömör felhők sötétedtek, s a felhők közül időről időre világos sugárcsokból lövöltek elő. Háromnegyed tíze azonban már minden eltűnt, s az ég tiszta s csillagos volt. Ugyanazon nap Korondon pompás északi fényt láttunk, mely csaknem egy óráig tartott, s a láthatáron a gyergyai havasoktól kezdve a Siklódköve irányig nyúló területet foglalta el.

— Orosz Árpád előfizetést hirdet „Pohárköszöntések és alkalmi üdvözlések“ című gyűjteményes könyvre.

— Polábol írják a „Tr. Zig.-nak, hogy egy hajón, a mely a romagnai partoktól Triesztbe utazott, lázító proclamatiókkal s röpiratokkal töltött ládákat kaptak. A hajós nép vezetőjével együtt elfogatott, s a hajót katonai őrizet alá rendelték.

— A kolozsvári piaci szent István körüli épületek bontására (VII. közlemény) tett önkényes ajánlatok jegyzékének folytatása Klein Frigyes 200 ft, gr. Bethlen Farkas 100 ft, Asztalos cseh 100 ft, Sujánsky Eusztáz Enyedről 6 ft, Klaud a 5 ft, Velits Simon 10 ft, Stadler Ferenc 20 ft, a P. Minoriták kolostora helyett 140 ft, Török Bálint 5 ft, Svenkovits Márton 100 ft, Ev. ref. collégium 1050 ft, id. István Pál 100 ft, kamathöl jött be 26 ft 50 kr, ifj. Győrfi Mihály 5 ft, Bartha József 2 ft, Fölly M. hály ujra 100 ft, Somogyi János 2 ft, özv. Szász Ferencné 50 ft, Müller Mihály 100 ft, Bogdánfi Márton 40 ft, Marosán, szabómester 2 ft, Fogarasi Károly 10 ft, Pánczél Imre 5 ft, Somjai Mihály 4 ft, Koncz János 2 ft, Csernyik Vendel 2 ft, Nagy P. sta, szinész 2 ft, Horváth Zsigmond B.-Hunyadról 2 ft, Munster Ede 5 ft, B. Ránffy György 2 ft, Zakariás Kristóf B.-Hunyadról 3 ft, Budai Imre 5 ft, Gáizágó Kristóf, Szamosujvarról 5 ft, Toroczka Venczel, N.-Enyedről 50 ft, B. Apor G. iza, Bécshöl, 100 ft, Bogdán István 24 ft, özv. Simai Kristófné 50 ft, Laffer Ignác 40 ft, Pataki Sándor 100 ft, Lukács Emmanuel, Krasznáról 2 ft, P. Horváth Gábor 500 ft, Medgyesi és Todorfi 20 ft, Szigethi és Ferenczi 20 ft, özv. Somo Károlyné 100 ft, Brentsán Albert 5 ft, B. Szentkereszti Zsigmond 500 ft, Reményi Ede 5 ft, B. Bornemisza Károly 5 ft, gr. Andrassy Aladár 10 ft, P. P. Makórol 50 ft, Fröhlich Miksa 10 ft, özv. Gyergyai Ferencné 200 ft, Sadvarniczky Sándor 40 ft, Thurn Enrick, Bonczidáról 1 ft, a kalapos cseh 2 ft. Özevesen 40,000 ft 50 kr. A kiutóztó czél megközelítése érdekében teljes tisztelettel szölitatnak fel minden t. cz. aláírók, hogy az általuk bejegyzett összegeknek illető részét mielőbb befizetni (a város háznál, a telek hátulján, 21 számú szobában) sziveskedjenek.

Politikai hírek.

— Lapunk közelebbi számát azon bécsi telegrammon vezgettük, mely Calabria fellázadását s Reggioina a garibaldianusok általi elfoglaltatását hozta. Még e hírről e perczben részleteket nem kaptunk, de remélhetjük, hogy mielőtt lapunk bezárva lesz, bővebb híreket kapunk.

Már e hírt megelőzte Garibaldi gyors kivonulása Szicziából, kinek hol létét senki sem tudá. Nemelyek azt hitték azt Nápolyban, mások, hogy Romában fogja kiútni zászlót, s seregei egyszerre elfoglalják Reggioit.

Nápoly sorsát mindenki előre látja. A király néptől jó részt elvan hagyatva, a katonaság szökös át csapatontkint, hajónkint Garibaldihoz, de a napok egyik főkérdése az volt: vajon igaz-e, hogy Ausztria intervemalni akar, ha Garibaldi Nápolyt megtámadja?

A „Gazette de Cologne“-nak e részben azt írják Bécsből: „Érélyesen meg kell hazudtolunk azon hírt, mintha Ausztriának szándéka volna categorikus jegyzéket intézni Turinba. Ausztria el van határozva rendbe hozni hadrejét s pénzforsait tudva, hogy előbb-utóbb köteles leend fegyvert ragadni „Venczele védelmére“, ellenben a L'Espero, — mely mint tudva van Cavour organja — megerősíti azt, hogy létezik egy osztrák fenyegető jegyzék, melyet az osztrák ügyekkel megbízott porosz követ nyújtja át a szárd udvarnak.

Igy vagy úgy legyen e jegyzék kérdése, annyit bizonyos-

nak mondanak, hogy Ausztria nagy mérvű hadi készüléteket tesz, a mi helyzetében igen természetes is. Egy augsburgi laphoz intézett bécsi levél állítja, hogy Laibakban egy negyven ezre menő hadtest van összevonva, mely a velencei haderősítésére van számba, és Ausztria minden rendszabályt megtesz e tartomány védelmezésére, Franciaország magatartása az olasz kérdésben még mind képmutató. A hivatalos lap szerkesztője fenyegetvén Piemontot az olasz ügy tülhajtásáért, a Times erre így nyilatkozik: „Mit jelent e közvetett fenyegetés, mit Frankhon intéz Piemonthoz? H-hetjük-e, hogy Garibaldi Nápolyba hajózása jelszó legyen egy osztrák invasióra, mely Lombardiát elsodorná s Piemontot egy második Novarával fenyegetné? Romagna és Toscana hercegei visszahelyeztetnének az osztrák fegyverek — jarma alá? Megengedhetnék a francziák, hogy Ausztria újból uralkodjék Messina és Turin felett? Nehéz összeegyeztetni ezen eshetőségeket azon hivatalos nyilatkozatokkal, melyek szerint Ausztriának az olasz ügybe bevonulása lehetlenné vált. Különös eredménye volna ez 1859-nek, különös eredménye a solferinói napnak, ha Ausztria lenne megint az ur Turintól Messináig. Nehéz előre látni a jövőt, azonban Olaszország jól teszi, ha kétszer is megfontolja, mielőtt kockára tenné mit már kivitt, s igen számítása Napoleon barátságára, vagy Ferencz József túrelmére.“

Angolhon éppen nem bágyad az olasz ügy iránti rokonszenvben. Londonban nyilván foly a toborzás Garibaldi részére, s ha a parlamentben interpelláció történne e részben, Palmerston lord a legtalpraesettebb élcezzel felel, s mig a nemes lord azt hiszi, hogy az angolok csak azért mennek a szicziiai királyságba, hogy az Aetnát megnezzék, addig Garibaldi hadseregét S. lyes meeningeket tart Londonban, gyűjtve a pénzt s katonát. Egy a Cytiben tartott meetingen S. lyes így beszélt: „Igen elvagyok ragadtatva uraim azon szívséggel által, melylyel fogadják. Engem Garibaldi azért küldött, hogy tobozozz az országban egy önkéntes legiöt. Mindenki tudja, hogy Garibaldi törzs tisztjei közt már egy főrangú angol áll, s 18 angol foglalt tisztikarában illő rangot. Garibaldi tabornok bámulattal viseltetvén ezeknek kiúntetett hősiessége iránt, megbizott engem, hogy egy angol zászlóaljat tobozozzak s szerencsés vagyok jelenthetni önöknek, hogy csak három nap alatt 500 embert soroztam be, mind derék és független állású fiakat. Szándékom 800 főt tobozni, de nem távozhatok. mig őket teljesleg föl nem fgyverzem. Garibaldinak minden pénzre s fegyverre, a mi kézen van, szüksége lesz, e pillanatban csatateren álló hadseregénél, ez az oka, hogy én ohajtánám az általam tobozozott zászlóal kiállítására szükséges pénzt is összegyűjteni, hogy mondhasam nemsokára Garibaldinak, midőn e zászlóaljak előtte megjelennek: „im keszek vagyunk az az útközre!“

Igy gyűjtik az erőt minden felől Garibaldinak. Egység van az olasz népben, rokonszenv az európaiakban a hős vállaltja iránt, mig benn Nápolyban a legnagyobb zavar. A király nem csak népével s katonáival egy részével, de saját családjával is meghasonlásban áll. Aquila grófól lehetett remélni, hogy szabadulv ígeretei által legalább az ország egy részét megnyeri; most őtis az erőt vett reactio hirtelen száműző a királyt azon aggalmá miatt, hogy benn összeesküvést forralna. A gróf, midőn száműzetése ellen protestált, így nyilatkozott:

„Becsületem kívánja, hogy azon okokat, melyekre száműzetésem fektetve van, hazugoknak nyilvánítsam. M. n. alkalmánys herczeg mindent elkövettem, hogy rokonomat a házának szabad intézményeket adására birjam, mert reméltem, hogy azokkal a kormány tarthatja magát. Ki — mint én, Olaszország szabadságát kívánja, az aggodalomnak nem lehet tárgya.“

Ellenben az „Ind. belge“ nápolyi levelezője Aquila grófól azt állítja, hogy a király ellen csakugyan összeesküdt, s magát mint souveraint oly állásban, mint kinek hódolnak, kappalával integetve, s „éljen a regens“ aláírásával magát levélte. Az összeesküvésnek már-már ki kellett volna törni, erre a jelt egy pip volt adandó; azonban Romano mindenről jókor értesülven, egy a főnebbi mellképeket, valamint a fegyvereket is elkoboztatta, s egy a helyőrséghez mint a nemzetőrséghez is rendeletet küldött, maga pedig a királyhoz sietett, kitől teljhatalmat nyert. Ezen hatalommal fogva a belügyminiszter a hget 22 bűntársával együtt elfogatta, s azonnal hajóra szállította. — E részleteket illetőleg magunkra semmi kezeséget nem vállaltunk s minden-esetre a hir valóúságt vagy ellenkezőjét bevárni szükségesnek tartjuk, habár más részről a nápolyi kormányra jellemző azon jelenet, mely az említett minisztertanácsban történt, s mely éppen nem mutat annak szilárdaságára. Az udvarnál bizalmatlanság van naprenden, mint ezt az ostromállapot kihirdetése s több befogatás eléggé bizonyítja; a kormány maga részéről nem képes e bizalmatlanságot eloszlatni. Syracusa grófól a „Patrie“-nak azt írják, hogy ő Victor Emanuellel teljesen egyetért; a király harminadik rokona, Trapani gróf, nem törődik a politikával, e helyett lovai, kocsiái s egyéb ingóságok eladogatásával foglalkozik; általában pedig írják, hogy a királyi család értékeiből vagyona már régen Gaetába szállítottatott.

Az ostromállapot 14-én délutáni 2 1/2 órakor hirdettetett ki. Franciaia tudósítások szerint a nápolyi révben nagy mennyiségű fegyvert tettek partra; Dumas Sándor is megjelent aug. 14-én a Pansilopon, hozva magával igen szép fegyverszállítmányt, melyet azonban Garibaldihoz küldött Messinába.

Mialatt a nápolyi királyságban az események gyorsan fejlenek az alatt a tér mind inkább előkészítettik Roma és Venczele irányában. Ugy látszik, szeretnék Ausztriát provocálni, hogy aztán az önvédelmi tén állván Szardínia annál inkább bírassa Európa rokonszenvét.

A hivatalos párisi lapok mindenkép vitatják az ausztriai fenyegető jegyzék létezését, s igyekeznek a toplici találkozás ellen gerjeszteni az ellenszenveket. A Patrie aug. 20-diki számában ezt olvassuk: „Most inkább, mint valaha kívánják megtudni, ha vajjon Ausztria csak olasz tartományának védelmére fog-e szoritkozni, vagy egy az olasz felszöiget ügyeiben intervenciója által megkísértendően azon támadást megelőzni, melylyel magát Venczele fől fenyegetve gondolja. Tény az, hogy egy idő óta a bécsi kormányhoz közel álló lapok hangja azon időkre emlékeztet, melyek a ticioni átkelést megelőzték. Nem lehet elvitálni, hogy a topliczi találkozás óta e lapok hangja oly tamadó, hogy a két fejedelem összejöveteléről a legkülönbözőbb feltételeket követelgetti. Ez a taktika könnyen megfogható; sikerült nekik a közönség egy részét a Raján innen fellármázni. A mit ma a topliczi ígéretekéről tudunk, elég, hogy

megnyugtassa a kedélyeket, de a felmerülő aggodalmak eléggé bizonyítják, ha a mostani viszonyok közt egy osztrák-porosz szövetség a közvélemény veszélyesnek lát az európai béke névére. Ha Ausztria nem leli készen Poroszországot Olaszországnak intervenció iránti indítványának elagadására, honnan ered azon felbátorodás? Talán Napoleon császár kormányától, ki csak néhány nap előtt oly erősen nyilatkozott a non interventio mellett. Talán az angol kormánytól, melynek politikája a kérdésben Franciaországgal egy uton halad? Kézzel fogható, hogy a hatalmak magatartása mellett Ausztria beláthatja, hogy Olaszországot önmagára kell bízni. Európa nem késett egy hatalmak mint a népeket az Olaszföldön mérséklésre inteni. A támadóra fog esni minden felelősség a következményekért.

Igy ir a francia félhivatalos lap, mig Cavour orgánya az Espero, következőleg nyilatkozik: „Kormányunk hadi készüléte a leggyorsabban intézi. Frankon nagy segélyeket küld, a futárok szüntelenül járnak Páris és Turin között, s a legjobb egyetértés van a két kormány közt, egybejárva francia gyámlatás nélkül is jó ereje van már Piemontnak, mely már 200,000 nyi főre megy. Ez eléggé megmagyarázza Ausztria készülését. Poroszország maga sem kezd a legbékésebb helyzetben lenni. A lengyelek kezdenek követelőzni lépni föl nemzeti nyelvök mellett, nem akarják elfogadni a német nyelvet kormányzatukban, s petitiókat nyújtottak be, melyben kijelentik, hogy Posen lengyelisége el van határozva nem létező gyanánt tekinteni minden oly leiratot s minden hivatalos levelezést, mely nem lengyel nyelven van írva.

A forradalmi szellemnek minden népek közt terjedése, ugy látszik, kezd őszeriasztani a nagyhatalmasságokat. „A Nation“ al, hiteleshírek állítja, hogy Franciaország már elszigetelten s Angolhon egy nagy coalitio élén áll; egyik párisi levelezője ezt írja: a Victor Emanuelé levő angol követ felszólítja Cavourt, hogy Piemont ne adjon legkisebb alkalmat is arra, hogy Ausztria ellenségeskedésbe sodortassék. Ha Piemont harcba megyül, mondá a követ, egyedül rajta lesz minden felelősség, sőt Párisban erősítik, hogy Angolhon Ausztriának biztosítaná Velencét. E hírek tetemesen ellenkeznek a Patrie főnnebbi híreivel. Melyik lesz igaz? meglátjuk.

A nápolyi dolgokról újabb hírek szerint a „Perseveranza“ biztosan állítja, hogy Garibaldi Reggiót meghódította. E város erődítésekkel van ellátva, és ha egy ily fontos pontot oly gyorsan elfoglalhatott, ez azt bizonyítja, hogy a nápolyi csapatok nem igen biztosak.

„A kir. csapatok Monteleonenál vannak őszpontosítva“ jelenti a táviró. Monteleone körülbelül 15 óra távolságra fekszik Reggiótól s valószínű, hogy ott összeütközésre kerül a dolog, ha a kir. csapatok nem vonulnak vissza. Garibaldi eközben valószínűleg Reggionál őszpontosította csapatait, mivel a Monteleoneál álló királyiakkal száma nem csekélyebb 20,000-nél. Monteleone mint Reggio szintén meg van erősítve, s 9—10,000 lakost számlál.

Velencéből írják a „Presse“-nek aug. 20-ról: „Hatalmas szerint a II. hadseregben az idén nem fognak nagyobb csapat-összpontosítások történni hadgyakorlatok végett, hanem az egyes hadtestek dandáronként végzendik hadgyakorlataikat Verona és Moncelice közelében. Bizonyost ugyan erre nézve nem lehet tudni, miután a tábornokokhoz küldött felsőbb utasítások nem közöltek. Bizonyos egyébiránt, hogy a nagyobb táborok felállítását Lombardiában itt megfelelő csapatmozdulatok követik, és hogy a piemonti manőverek felett gondosan ellenőrködnek, valamint általában minden megtörténik, hogy minden esetlegesre készen álljanak. Itt azon aggodalom, hogy a harc talán még ez évben meg fog kezdetni, mind többé tér nyer. Szeptember végeig a tüzérségi lögyakorlatok Avianonál be leendnek végezve, valamint a vontassóv ágyúkkal is készen leendnek. Az erősségek felszerelése és élelmezése teljesen bevégeztetett és így a Velenceiérti harc minden órában megkezdhető.“

— A „Times“ Velence megtámadásáról egy fontos cikket hoz, melyből következő kivonatot olvassuk:

„... Olaszország sorsa ezen kérdésre való felelettel függ: mik Garibaldinak s pártjának messzebb eső szándékai? Négy hatalomnak van kisebb-nagyobb befolyása az eldöntésre. Au-

sztria behizonyította a villafrancai szerződés, s még inkább az ezen szerződésen tett zürichi módosítások elfogadása által, hogy szívén hordozza a békét, és hogy mily kevéssé vala hajlandó legalább ama pillanatban, Olaszország az ország részének belügyeibe, melyek nem az övéi, beavatkozni. Szárdinának sem volt érdekében, hogy új szerződéseket közzékiadja. Kevésbé egyszerű volt Franciaország helyzete. Ő természetesen nem óhajtja, hogy 20,000,000 nyi népességű állam keletkezzei tőzszomszédaságban, s másfelől meg nem akarja saját művét szétrombolni. A császár a pápát kívánta megalázni, de nem engedte meg neki a pápát megsemmisítenie. „Ezen körülmények okozzák, hogy az ő politikája néha ingatag jelleműnek látszik. Végre előáll a negyedik hatalom: „Garibaldi! Egy pártfőnök alárendelt helyzetéből — mond a „Times“ — vitészsége s vállalkozó szelleme által oly magas pontra emelkedett ő, hogy joggal lehet őt azon ország sorsa felett határozó befolyások közé számítani, melyet ő olyan forrón szeretett, melynek oly híven szolgált, az ő kezei nincsenek megkötve se szerződési kötelezettségek, se dynastiai hagyományok által. Helyzetének természete fölmenti őt azon szükségességtől, hogy valami máshoz tartsa magát, mint világos eszének ítélletéhez, mentőjének sugallataihoz. Királyok és császárok valóban kicsinyeknek látszanak e tekintetben azon férfiról, a ki nevén, szellemén s bátorságán kívül minden más emeltyű nélkül oly állásba tudott feljutni, mely — a mit könnyű kimutatni — Olaszország jövőjét az ő kezébe teszi le. Nem tudjuk mi a szándéka Garibaldinak; de azok után miket hallunk, itélve, több aggodalmat mint reményt ébresztenek bennünk az ő szándékai. Az a híre, hogy Szicília meghódítását ő csak Nápoly meghódítására vezető lépésnek tekintti, s Szicília és Nápoly egyesített haderejét azon eszköznek, mely által Szent Péter örökét, avagy talán magát Rómát is a pápa uralma alól fölmentendi. És ha urala leendő Olaszországnak, aztán az osztrák császárságot szándékozik megtámadni, valószínűleg lázadás segélyével, és nem teendő hüvelyébe kardját mindaddig, valamig egész Olaszország Velencével együtt nem leendő Victor Emmanuel egyetlen királyi palczája alatt egyesítve. — Ha van ezen tervben sok merészség a lángeszeknek, van abban sok tulcsapongó ábrándosság is. Nekünk részünkről semmi kifogásunk sincs az ellen, ha Garibaldi megbuktatja a nápolyi királyságot és fölzbadija a római népet. Ezen tetteket ő valószínűleg képes lesz végrehajtani a nélkül, hogy Ausztriát vagy Franciaországot fegyveres beavatkozásra hívja ki általa. Amde itt huzzon határvonalat maga elé; s ez esetben remélheti, hogy az utóvilágnak oly nevet adand át, a melyhez az ókorból egy Epaminondas vagy Aratus, az újabb korból egy Tell és Washington nevé mellett fogják sorolni. De ha tullep e vonalon, ott egy oly hadsereg erejébe, fegyelmébe s vitézségébe fog ütközni, mely előtt az ő begyáratlan s szabályozatlan csapatai mint pára e enyésznek. A tételek nem egyenlők. Ha Ausztria Velencét, Garibaldi pedig egész Olaszországot teszi kockára, a győzelem egy ággal szaporíthatja báráit, míg a veszteség által egészen meg lenne semmisítve. Ha nem képes Garibaldi ama hatalmas várakat ostrommal bevenni, melyek előtt III. Napolen diadalmas seregei élén visszalep, még ugy is, ha Szardínia királyi egész haderejével nyilván segítségére menne, meg fogja látni, hogy nyomról nyomra visszaveretik, s egyik várost és tartományt a másik után veszteni el, míg végre Olaszország szabadságának nagy emlékéből nem marad fenn egyéb, csak keletkezésének dicsősége s elenyészésének szegénye.“

— Távirati sürgöny szerint a turini „Opinione“ egy vezércikkben éppen oly szellemben nyilatkozik mint a „Times“. A többiek közt így ír: „mi tartunk egy európai háborútól főként Italia sorsa miatt. Ettől keveset lehetne remélni, s sokat aggodni. Garibaldi nem törhetett volna Sziciliára ha a piemonti hadsereg a Pó és Mincio mellett csatákészben nem akadályoz minden intervenciót. Mi nem kezdhetjük meg az ellenségeskedéseket Ausztria ellen a nélkül, hogy ne mi szenvedjük a rövidséget, rémítő ellenéket kelte föl, s Olaszország jövőjét compromittálva. Nagy csatát csak rendes seregek vívhatnak, s kételkedünk, hogy Garibaldi azon gondolatra jöhetne, hogy szabadságszavaival a Velence vár négyeségét megtámadja.“ Így ir Cavour lapja. Egybejárva mikor Sziciliát megtámadta Garibaldi, a piemonti hivatalos lapok akkor sem biztatták, sőt ellene

nyilatkoztak. A diplomatiában nagy divattá vált egyebet mondani mint a mit akarunk.

— Napoleon Lyonban az ünnepélyes fogadtatáson ugy nyilatkozott, hogy dacára a külföldön bizalmatlanságnak reményli, hogy kormánya béke művében bizást fog előre haladni. — Megtörtént, hogy a császár akkor nyilatkozott legbékésebben mikor legközelebb volt a válság.

— Montenegro. Danilo meggyilkoltatásáról a „Fremdenblatt“-rak aug. 14-ről a következőket írják: „Esetlegesen töltöm Cattaróban a tegnapi napot el, Anconából Triestbe utazván, és tanuja valék a Danilon elkövetett merényletnek. Este felő 6 és 8 óra közt, mint közönségesen vasárnapokon, a népesség Cattaróban a Molón volt egybegyűlve, s hallgatá a 4. vadász-zászlóalj zenéjét. Danilo herceg és neje Darinka a nép között voltak. A hg 8 órakor a csatorna tulpartján levő lakába akart térni estelizni s evégre készen állt Slavnic cs. kir. vadász-százados sajkája, a kivel a herceg, mint született szerbrel, igen jó viszonyban állt, és hivatalos volt az estelire. Nyolcz óra felő a hg és neje számos kísérettel a parthoz ment, Slavnic százados a sajkája ugrott, hogy az ülést és kormányt rendbe hozza, s egyik vadásznak parancsolta, hogy a hg koponyéit fogja és terítse reá. Ezen pillanatban lött a szokevény Kadics, ki észrevétlenül a hg testőrei közé vegyült a pisztolyal, és a golyó a hercegre jobb csombon talalta. A hg összerogyott és nejétől, ki éppen kezét nyujta bucsuzásra egy holgynek, fel-fogatott. Azon körülmény, hogy a merénylet pillanatában egy vadász foglalkozott a herceggel, azon hirre adott okot, miszerint egy osztrák katona lötte meg Danilot; a hg kísérete s jól-fegyverzett testőrei azonnal fenyegető állást vőnek és pisztolyvontak és kardot rántottak. Szerencsére a százados nem veszté lélekjelenlétét, a tömeg közé rohant és szerb nyelven hangoztatá, hogy egy montenegrói meggyilkolta a herceget. Midőn a sokaság 300 lépéssnyire látta a hercegre egyik testőrt a gyilkos után szaladni, s a nép is ezt tartotta a gyilkosnak, ez a százados állítását igazolja s a montenegróiak megnyugodtak. A gyilkos csakhamar elfogatott: egy osztrák őr, ki egy farkamánynál vala felállítva, fogta meg a szokevényt. A pisztoly, melyet a gyilkos szökés közben magától eldobott, egy nagy öngolyó-s fischköval vala megtöltve. A hercegnő rendkívüli bátorsággal viselte magát.“ Danilo hg gyilkosa: Kadics Tivadar Bielopavloviczról. Mint mondatik, ő egy Panissa nevű montenegrói lelkész sőgőra Berda kerületben, ki Kadics testvérét vette nőül és Danilo iránti ellenségeskedés miatt Montenegrot elhagyván, Zarába költözött, hová később Kadics is követte. Mig itt tartózkodának, értésére esett, hogy a lelkész neje a hg egyik hivatól rávételet, miszerint máshoz menjen férjhez. Ezért boszúból Kadics megölte Konstantinápolyban, hová ő e közben költözött, annak testvérét, kivel nővére másodizben házasságra lépett. A meggyilkolt főnöke volt 3—4000 montenegróinak, kik Konstantinápolyban mint munkások tartózkodtak. Innen Galatába ment, hol a himlőkór által egészen elrűttatott; innen ismét Cattaróba tért, de kiutasított a helyből, Scutariba ment. Cattaróban albaniaiak öltözködve jelent meg, hogy a gyilkoságot annál könnyebben végezhesse.

Ujabbakt. — Egy nápolyi levélben írják hogy Garibaldi Reggio elleni támadásában 4,000 calabiai felkelő által támogatott.

— Ragusából érkező levelek véres harcokról beszélnek, mely Hercegovinában Goskoban történt a keresztények s törökök közt.

— Palermóból távirják 24-ről: A reggioi fellegrár megadta magát. 21-n két nápolyi dandár meghódított Cosenznek, a garibaldisták elfoglalták Pizzo erődöt.

— Aug. 25-ről távirják Benevento (az egyházi állam delegatio Nápolyban Principato tartományban) fellázadt, fegyveres csoportok nyomulnak Avellinoba, (ez is ugyan azon tartományban népes város). a nápolyiak Apuliát elhagyták.

Bécsi börze. Auguszt. 25-én: Nemzeti kölcsön 78.40. Metalliques 5 pcentes 66.20. Urbéri papírok: magyar 70.25. erdélyi 65.50. Bankrészevény 800. Korona 18. Cs. kir. arany 6.25. Ezüst 30/2.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(1062)
Sz. 1440. | 1860.

Hiradás.

A jelen folyó 1860-dik év szeptember hava 20-dik napján délelőtti 12 órakor, itten a cs. kir. országos fegyvertézeti irodájába egy járulati vállalkozási tárgyalás, — melynélőlvá 28 mázsa 50 font 1 mpaolaj, és 108 font fagygyugyertya szállítandó — fog tartalmi.

Vállalkozó kedvűek figyelemzetnek írásbeli járulataikba, a szállítandó mennyiség őr szvegének 5%-nyi bírsággal mellékelve — fenn kiltet nap és óráig benyújtani — utolagosan benyújtott járulatok nem fognak tekintetbe vevődni, és a járulati vállalkozásokban az ár tisztán, szám és betűkkel felteendő.

Az ezt illető tárgyalati pontok, a rendes hi-atali órákban itten megláthatók.

A cs. kir. orsz. fegyvertézeti felügyelősége
Szamosújvár, aug. 19-én, 1860.

NEM HIVATALOS.

(1065)

Hirdetés.

Koszt és szállásba felvételnek szébenben alól-irtnál jog-tanulók ugy azon tanulók is, kik a protestans fő- vagy algyimnasiunban járnak, lelkiismeretes felügyelet és ápolás mellett.

A ház an kívánatra zongorában is oktatást nyernek, valamint a francia és román nyelvekben is.

A társalgás a szálláson franczianyelven foly.
Szében, aug. 20-án, 1860.

Petri Simon,
nyelv-tanító.

(Sporegasse Nr. 322. földszint.)

(1—3)

(1064)

Ügynök

kerestetik Kolozsvárra egy gőzmalom készítményeinek eladása végett, a ki a reá bizott lisztnek s a begyűlendő pénzekért pénzbeli vagy más biztosításokat tud nyújtani.

Biztos ajánlatok a „tobai“ gőzmalom igazgatóságához intézendők bérmentesen. Nagy-Kikinda n ellett a Bánátnban.

(1067)

Külső-szénutczában 350 szám alatti épületben kiadó, a felső emeletben 5 szoba, kis konyha, kamara, pincze, lakamara istálló.

(1—3)

(1063)

A „tobai“ gőzmalom liszt-árai

Nagy-Kikinda mellett a Bánátnban.

Az árak bérmentesen Tobába küldendők, kész pénz fizetés, lehuzás nélkül 100 bécsi font után.

Az árak kötelezettsége nélkül:

		o. é.	12 frt — kr.
A. B. Asztali dara	..	..	11 „ 20 „
Nº 0. Király-liszt	..	..	10 „ 20 „
„ 1. Másod király-liszt	..	..	9 „ 40 „
„ 2. Első mont-liszt	..	..	8 „ — „
„ 3. Mont liszt	..	..	6 „ 50 „
„ 4. Zsemle-liszt	..	..	..

Toba, augusztus 1-én, 1860.

Megjegyzés. Az eladás szakokban történik N-ito 150 bécsi font súlyban, minden zsák 1 forintban számítottat s ugyan annyiban visszavevődik, ha a visszaadás jó állapotban, s legfelyebb 2 hónap alatt az elküldés után történik. A zsákok csak akkor tekintetnek visszaérkezécknek, ha azok átvételéről vévény létezik.

Az elküldésről a Hatzfeldi (kis komlosi) vasút-állomásig az igazgatóság gondoskodik, minden mázsa után 14 ujkracjzár díjért.

Szolgáljon továbbá a t. cz. emészto közönség tudtára, hogy csak első osztályu bánati búza, egész száraz állapotában örölletik fel, tehát használatalok a lisztnek több folyadék használalód, a tisztát pedig megkeleése után nem szabad azonnal a meleg kemenczébe vetni.

A 0-tól egész a 3 sz. gyártmányokig, nagyobb csapat vévése esetén 5% elengedés van.

(1066)

Kereskedelmi akademia Pesten.

A két kereskedelmi testület által Pesten alapított kereskedelmi akademia, mely három akademi osztályból, két előkészítő osztályól s egy két osztályos esti iskolából áll, tanfolyamát az akademiai osztályokra nézve október 8 dikán nyitja meg.

(1—3)

Bővebb értesítést nyerhetni a programmból, melyet kívánatra az igazgatóság (Bálványutca szeglet és földtca 18. szám 2 dik emelet) kiszolgáltat.

A jelentkező növendékek bejegyzésének idejéül szeptember 20—30-ka tűzeltik ki.

Pest, aug. hóban, 1860.

A bizottmány meghagyásából az igazgatóság.